Arvostelut

Toim. Ville Hänninen

©Les Éditions Albert René/Goscinny-Uderzo

Maailmanloppu gallialaiskylässä?

Albert Uderzo:
Asterix 33: Taivas putoaa niskaan
Suomennos Outi Walli
EGMONT

Isoisä oli aikanaan jotakin. Suurmies, ikoni, esikuva. Nyt isoisä harhailee olohuoneen läpi kesken perhejuhlan ilman housuja, kiekuen äänekkäästi. Perhe katselee jalkojaan nolostuneena, kun papan omahoitaja yrittää johdatella tätä takaisin huoneeseensa.

Jokseenkin tältä tuntuu lukea uutta Asterix-albumia. Se ei ole pelkästään nolostuttavan tyhmä sarjakuva. Se on harvinaisen tyhmä sarjakuva, joka nolaa oman perintönsä juoksemalla vertauskuvallinen pippeli kädessään lukijoiden editse.

Myyntiluvut eivät auta. Vaikka esimerkiksi aikanaan legendaariseksikin luonnehdittu Hämähäkkimies-piirtäjä Steve Ditko on tätä nykyä täysi kaheli, hän harjoittaa henkilökohtaisia mielisairauksiaan sen verran matalalla profiililla, ettei kukaan kiinnitä häneen huomiota. Lukijat muistavat Ditkon tämän kulta-ajasta. Albert Uderzon Asterix: Taivas putoaa niskaan sen sijaan julkaistiin näyttävän mediamyllytyksen saattelemana, ja se on myynyt jo miljoonia.

On ikävä ajatella, että Asterix muistetaan loppuaan kohti elähtäneenä tekeleenä, jota ei armomurhattu ajoissa. Parhaiden albumeidensa takia se ansaitsisi parempaa. Järjestyksessä 33. Asterix-albumissa avaruusmuukalaiset laskeutuvat sarjakuvan gallialaiskylään nahistelemaan taikajuomasta. Seuraa sivukaupalla slapstickia, kun muukalaiset lentelevät avaruusraketeillaan ja esittelevät ihmevoimia. Päähenkilöt jäävät melkeinpä statisteiksi. Uderzo on ilmoittanut halunneensa tehdä sarjakuvan lapsille, mutta lastensarjakuvaksikin Taivas putoaa niskaan on poikkeuksellisen järkiheitto.

Vaikka tarinassa ei ole paikoin järjen hiventäkään, pysyy kynä edelleen Uderzon kädessä. Piirroksen puolesta uusin albumi on yhtä laadukas kuin aiemmat.

Vanhoissa Asterixeissa oli silkan slapstick-komedian ohella useita tasoja, jotka avautuivat eri tavalla eri-ikäisille lukijoille. On myönnettävä, että Taivas putoaa niskaan ei ole täysin vailla tasoja. Uderzolla on yksi poikkeuksellisen intertekstuaalinen idea: tarinan avaruusoliot edustavat eri sarjakuvalajityyppejä. Hyvät muukalaiset ovat amerikkalaisia Disney- ja supersankarihahmoja, pahat taas viittaavat tietysti Ranskankin markkinoita valtaaviin japanilaisiin sarjakuviin. Uderzo ei kuitenkaan varsinaisesti sano mitään eri sarjakuvagenreistä, vaan idea jää pelkän huomion, intertekstuaalisen silmänkääntötempun tasolle.

Parhaat klassikkosarjat ovat sellaisia, jotka tekijät ovat ymmärtäneet lopettaa ajoissa. Isoisä, housut jalkaan!

Otto Sinisalo

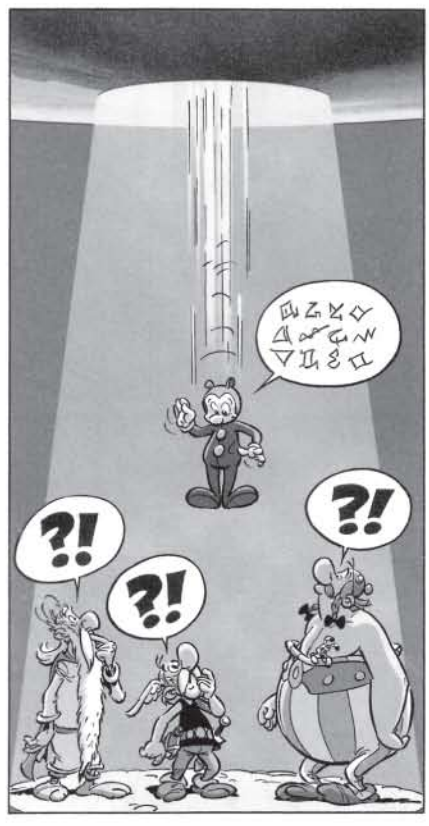

©Les Éditions Albert René/Goscinny-Uderzo

Asterix kohtaa alienit.

Alan Moore – David Lloyd: V niin kuin verikosto (V for Vendetta). Suomennos Jouko Ruokosenmäki. Egmont kustannus Oy Ab 2005.

Jos jostakin Wachowskin veljeksiä pitää kiitttää, niin ainakin siitä että heidän tuottamansa elokuvaversion ansiosta V for Vendetta saatiin viimein julki myös Suomessa. Alun alkaenkaan teos ei syntynyt kivuttomasti, ensimmäiset jaksot julkaistiin Warrior-antologialehdessä 1982 – 83. Lehden ilmestyminen lakkautettiin, mutta onneksi Mooren kyvyt oli jo havaittu Atlantin tuolla puolen. Swamp Thingin ja Watchmenin menestyksen myötä Moorella oli riittävästi potentiaalia vaatia keskeytynyt V-projekti saatettavaksi loppuun alkuperäisen piirtäjän tekemänä.

Tekotahti oli kiivaampi, mutta sitä ei havaitse. Lloyd piirsi jokaisen jakson ensin valmiiksi ja esitteli sen Moorelle, vasta sitten tämä kirjoitti jatkoa tarinaan. Saumaton yhteistyö toimii mainiosti. V alkoi melkein perinteisenä "mystinen kostaja" –tarinana ja Margaret Thatcherin umpika-pitalistisen politiikan kritiikkinä, kehittyen täysin omanlaisekseen ihmisyyden tut-kielmaksi. V niin kuin Verikosto kestää aikaa. Pelkkä perustarina toki on paljossa velkaa George Orwellin 1984-klassikolle, mutta V for Vendettaan upotetutällistyttävän monet kulttuurihistorialliset viitteet takaavat lukemista, katselemista ja kuuntelemista viikkokausiksi. Thomas Pynchon-, Arthur Koestler-, Shakespeare- ja jopa Enid Blyton -sitaatit tuovat kertomukseen oman säväyksensä. Ja nämäkin ovat vain pieni osa V:n kirjallisista viitteistä. Lisäksi tulevat sarjakuva-, musiikki-, ja elokuvaviitteet. Sarjakuva on ainoa ilmaisumuoto jossa tämänkaltainen sulautus onnistuu. Kokonaisuus on vielä paljon enemmän kuin osiensa summa, vaikka Moore vielä hakee omaa ääntään. Lloydin ääriviivoja hylkivä grafiikka on erittäin britttiläistä, ja istuu teokseen loistavasti. Myös kelmeät värit on alkujaan tehty käsityönä.

©DC Comics

Veemäinen tyyppi. V niinkuin Verikostossa jokainen luku alkaa V:llä.

Urakka on kannattanut. Osa hahmoista jää arkkityypeiksi, ilkeiksi karikatyyreiksi, mutta jo anarkian ja vapauden idean ruumiillistuma V on itsessään vangitseva, maaginen hahmo. Suomennos on ollut hikinen rupeama sekin. Kymmeniä kirjallisia, musiikillisia ja elokuvallisia lainauksia on ollut hyvin hankala kääntää, varsinkin kun niihin sisältyy runsaasti sanoilla ja kuvilla leikittelyä. Onneksi Ruokosenmäellä on vankka rutiini ja apunaan itsensä Lloydin lisäksi mm. Moog Konttinen ja Johanna Sinisalo. V niin kuin Verikoston suomalainen laitos onkin selvästi luovempaa kieltä kuin esimerkiksi ruotsalainen ja saksalainen versio, jossa kääntäjät ovat paikoin luovuttaneet ja jättäneet tekstin alkuperäiseen, englanninkieliseen muotoonsa. On makuasia, miten tulkintoihin suhtautuu, mutta pelkästään kirjallisen sivistyksen kannalta jokaisen tulisi lukea tämä klassikkoteos. V for Vendetta ei kaunokirjallisten dystopioiden sarjassa kalpene hiukkaakaan esimerkiksi Orwellin ja Huxleyn klassikoiden rinnalla.

Vesa Kataisto

©DC Comics

V:n selvät sävelet, sanoittajana G. Orwell.

Paul Gravett:
Manga – 60 vuotta japanilaista sarjakuvaa
Suomennos Juhani Tolvanen
OTAVA

Manga: äärimmäistä actionia ja...

Japanilainen sarjakuva eli manga on valloittanut viime vuosina länsimaat. Esimerkiksi ranskaksi käännettiin vuonna 2004 yli 800 manganimikettä, mikä tarkoittaa yli 25 prosenttia maan sarjakuvatuotannosta. Samalla voimakkuudella manga on tullut myös muun muassa Yhdysvaltoihin, Saksaan ja Italiaan.

Suomessa manga-buumi on vasta alkamassa ja käännetyt japanilaiset sarjakuvat lähinnä lapsille suunnattua tusinatavaraa, mutta tietokirjojen julkaiseminen sentään alkaa jotakuinkin parhaalla mahdollisella tavalla. Paul Gravettin Manga – 60 vuotta japanilaista sarjakuvaa kertaa kulttuurinmuodon historian, moninaiset lajityypit ja keskeiset tekijät, omia näkökulmia kaihtamatta.

Gravett on englantilainen toimittaja ja näyttelykuraattori, joka on erikoistunut sarjakuviin. Hän vieraili syyskuussa Suomessa, Helsingin sarjakuvafestivaaleilla ja Tennispalatsin Japan Pop -näyttelyn mangapäivässä.

Ylellisesti kuvitettu kirja ilahduttaa laaja-alaisuudellaan. Toisin kuin useimmat länsimaiset mangan kuluttajat tai asiantuntijatkin, Gravett on kyennyt kielitaitonsa vuoksi tutustumaan myös ranskalaiseen käännösmangaan. Lisäksi hänen sarjakuva-asiantuntemuksensa auttaa löytämään kiintoisia vertauksia länsimaista ja asettamaan ilmiöitä perspektiiviinsä. Kirja ei ole fanipojan uskontunnustus.

Mikä Japanista sitten tekee niin merkittävän sarjakuvamaan? Markkinoiden valtava koko ja länsimaisesta kehityksestä poikkeava historia. Vaikka Japanissa on viime vuosina valiteltu, että sarjakuva-ala kärsii lamasta, tarjonta ja myynti ovat edelleen moninkertaisia USA:n ja Euroopan sarjakuvamarkkinoihin verrattuna. Japanissa sarjakuvia lukevat kaikki kotiäideistä salarymaneihin, ja suosituimpien sarjakuvalehtien painokset liikkuvat miljoonissa.

Gravett kertoo, että koko aikakauslehtialan liikevaihdosta noin kuudennes eli noin 250 miljardia jeniä (1.8 miljardia euroa) kertyy mangajulkaisuista. Suosituimpia sarjoja ovat esimerkiksi Akira Toriyaman Dragon Ball ja Eiichiro Odan One Piece; ensin mainittua on myyty Japanissa vuoden 1984 jälkeen yli 120 miljoonaa ja jälkimmäistä vuoden 1997 jälkeen 65 miljoonaa kappaletta.

Bisneksen sijaan Gravett kuitenkin keskittyy mangan historian sekä tyylilajien esittelyyn ja analyysiin. Ensimmäiset mangat ilmestyivät 1900-luvun alussa. Japanilainen sarjakuvateollisuus virisi toisen maailmansodan jälkeen. Erityisesti Gravett painottaa "mangan jumalaksi" kutsutun Osamu Tezukan (1928–1989) merkitystä mangan eri lajityyppien luojana ja kehittäjänä.

Kiinnostavimmillaan teos on, kun Gravett kirjoittaa japanilaisen sarjakuvan kehitykselle oleellisista mutta liian vähän huomiota saaneista tekijöistä kuten Yoshihiro Tatsumin ja Yoshiharu Tsugen realistisen synkeistä gekiga-mangoista ja Garo-lehden kokeellisista piirtäjistä. Japanilaisesta sarjakuvasta on länsimaissa kirjoitettu tavattoman populistisesti – vähän kuin länsimaisesta elokuvasta tehtäisiin kirjoja, joissa lähinnä reposteltaisiin Turhapuroilla ja Titanicilla.

Kirja heijastaa välillä turhankin vahvasti Gravettin taustaa. Angloamerikkalaisessa kulttuuripiirissä sarjakuviin suhtaudutaan Manner-Euroopan maita epäluuloisemmin ja monet pitävät niitä edelleen puhtaasti lasten lukemistoina. Sen vuoksi Gravett puolustelee aihettaan ja sen japanilaisen sarjakuvan monipuolisuutta liiankin kanssa.

Valitettavasti Gravett ei myöskään käsittele sarjakuvan suhdetta ja vaikutusta muihin kulttuurin muotoihin kuten animaatioon, tietokonepeleihin, mainontaan ja graafiseen suunnitteluun. Aihe vaatisi selvästi oman kirjansa.

Pikku moitteista huolimatta teos on hyvä johdatus mangan maailmaan, joka on selvästi vivahteikkaampi kuin pintapuolisesti tarkasteltuna luulisi. Kahvipöytäkirjamaisuudestaan huolimatta Gravett onnistuu vajaassa 200 sivussa kertomaan oleellisen. Mikäli tahtoo perehtyä aiheeseen lisää, Frederik Schodtin Manga! Manga! The World of Japanese Comics (1986) ja Dreamland Japan: Writings of Modern Manga (1996) ovat edelleen käyttökelpoisia perusteoksia.

Ville Hänninen

...levollisia tuokioita.

Useita tekijöitä:
Elfquest 1-4
Suomennos Seppo Raudaskoski
EGMONT

Ilmestymisensä jo 1970-luvulla aloittanut fantasiasarjakuva Elfquest on edelleen kulttisuosikki. Elfquestin luojat Wendy ja Richard Pini myivät hiljattain DC-yhtiölle sarjan uudelleenjulkaisuoikeudet. Nyt Egmont on alkanut julkaista DC:n Elfquest-uusintapainoksia suomeksi kerran kuukaudessa ilmestyvinä pokkareina. Edellisen kerran Elfquestia suomennettiin 1990-luvun alussa viisi värialbumia.

Fantasiasarjakuvaksi kyseessä on miellyttävän omaperäisesti polveileva tarina. Se tavoittelee eeppisiä ulottuvuuksia seuratessaan primitiivisen, ikinuoren haltiaheimon vaiheita vuosikymmenien läpi. Vuodenajat vaihtuvat, haltioita kuolee ja uusia syntyy. Vaikka kyse on periaatteessa nuortensarjakuvasta, vaikeitakaan aiheita ei kaihdeta. Sodankäynnin oikeutuksen teemaa käsitellään, kun tarina keskittyy kuvaamaan haltioiden ja niiden idylliin tunkeutuvien ihmisten vuosisataista vihanpitoa.

Susiratsastajat tuloo!

DC:n uusintapainosten formaatti toimii pikemminkin tarinaa vastaan kuin sen eduksi. Tarkoitus on ilmeisesti julkaista Elfquest-sarjakuvat kronologisesti sarjakuvan tapahtumien eikä julkaisupäivämäärän mukaan, joten albumeissa on peräjälkeen erilaisia takautumatarinoita eri piirtäjiltä ja käsikirjoittajilta. Sen takia kokonaisuus hyppelehtii keskittymishäiriöisen apukoululaisen vimmalla, ja kuvitus vaihtelee hyvästä siedettävän kautta nolostuttavan kömpelöön. Vaikutelmaa ei paranna ensimmäisen pokkarin kehno toimitustyö: kirjoitusvirheitä ja outoa tekstinasettelua on paljolti. Sarjan toinen pokkari on tässä suhteessa jo paljon eheämpi.

DC:n valitsema julkaisumuoto – mustavalkoinen pokkari – on eräänlainen oire USA:n sarjakuvamarkkinoiden tilasta. DC yrittää ilmeisesti saada jalkaa kirjakauppamarkkinoiden oven väliin pakkaamalla sarjakuviaan mangaa muistuttavaan pakettiin. Egmontkin näyttää luottavan tähän: "Fantasiabuumin ja mangan kasvaneen suosion myötä Richard ja Wendy Pinin sarjakuva on trendikkäämpi kuin koskaan lähes kolmikymmenvuotisen historiansa aikana", kerrotaan yhtiön lehdistötiedotteessa. Ajatus, että Elfquest vetoaisi mangaa ostavaa yleisöön, tuntuu hieman ostajakuntaa aliarvioivalta. Julkaisumuotoa ja hahmojen suuria silmiä lukuun ottamatta Elfquestilla on vähän tekemistä japanilaisen sarjakuvan kanssa. Mangan suosion syyt ovat jossain muulla kuin pakkauksessa.

Otto Sinisalo

Ralf König:
Superparadise: Sonninpallit 2
Suomennos Hannu Tervaharju
LIKE

Piirtäjän ominaispiirteiden ja maneerien välistä eroa on usein vaikea määrittää, sen vain aistii. Esimerkiksi Ralf König tuntui 1990-luvun alussa uskomattoman tuoreelta tekijältä. Hän teki hauskan rikoselokuvaparodian Tappajakondomi (1989) ja onnistui toistamaan tempun vielä jatko-osassakin (1991). Königin Lysistrate (1992), homomukaelma naisten naimalakosta kertovasta Aristofaneen näytelmästä, on edelleen yksi parhaita koskaan tehdyistä kirjallisista sarjakuvasovituksista. Ensimmäiset Konrad ja Paul -tarinat olivat hersyvää ihmis-suhdekomiikkaa.

Sitten tapahtui jotain. Königin tarinat alkoivat toistaa itseään, ja samalla pottu-nokkapiirräntäkin näytti rajansa.

Humoristi jumittui kertomaan vuodesta toiseen samoja juttuja, joista miettii, olisiko niitä tarvinnut julkaista suomeksi alun alkaenkaan. Alun perin vuonna 1999 ilmestynyt Superparadise ei kuulu niihin tarinoihin sen vuoksi, että se tuo uusia sävyjä Königin tuotantoon.

Super Paradise on paikka Mykonosissa, Kreikassa. Paul viettää siellä lomaansa, eikä voi pitää silmiään ja käsiään erossa huippuherkullisesta heterosta. Ennen lomaansa hän jätti Konradin ja alkoi vehdata uuden miehen, Herbertin. Ihmissuhdesotkuihin helpoin ratkaisu on tietysti ottaa sladdi suuhun.

Superparadise häviää viime vuosien parhaalle Königille, Kuin kanit konsanaan -albumille (2004) monessa suhteessa. Tarina ei pysy kunnolla kasassa, painojälki on heikkolaatuista ja piirroksetkin tuntuvat kaipaavan lisää inspiraatiota. Toisaalta Superparadisessa König pyrkii hiukan aikaisempia albumejaan tummasävyisempään kerrontaan. Syrjähypyllä on vakavat seuraukset. Paul ei enää koskaan herää uuteen päivään ajattelematta, että pian hän saattaa kuolla.

Ville Hänninen

Viikatemiehellä on asiaa Paulille.

Myung-Jin Lee:
Ragnarök 1–4
Suomennos Antti Grönlund
PUNAINEN JÄTTILÄINEN

Ragnarökissä Itä kohtaa pohjoisen. Korealaisen Myung-Jin Leen fantasiasarjakuva pohjaa löyhästi viikinkitarustoon. Skandinaavista tarustoa ei ole kalututtu tyhjiin länsimaisessa saati sitten itämaisessa fiktiossa, joten tulkinta kiinnostaa. Ragnarök onkin merkittävästi erilainen kuin vaikkapa samasta lähteestä teemansa ammentava, yhdysvaltalaisen Marvelin Thor-sarjakuva.

Ragnarök on ensimmäinen suomennettu manhwa, korealainen sarjakuva. Sarjakuvan hahmodesign, kerronta ja kuvakieli muistuttavat kuitenkin niin paljon japanilaista sarjakuvaa, että mangansa tunteville ei ole tarjolla mitään uutta.

Tutulta tuntuu myös tarina: muinaisia jumalia, demoneita, taika-aseita ja muistinsa menettänyt miekkasankari, jota odottaa suuri kohtalo. Nimistö on tuttua viikinkitaruista, mutta tarinan pohjana olleet myytit ovat enemmänkin vain maustetta. Useimmiten Lee ei onnistu löytämään tarpeeksi kiinnostavia näkökulmia seikkailufantasialle ominaisiin elementteihin vaan turvautuu suoranaisiin kliseisiin.

Teknisesti Lee on kuitenkin pätevä ja luo Ragnarökin maailmalle tunnistettavan ilmeen. Hän kuljettaa tarinaa vauhdikkaasti – silloin kun kuljettaa. Kokonaisuuden suurin ongelma nimittäin on sen rytmi. Tarina jumiutuu toistuvasti pitkiin taisteluihin, joilla ei ole aina merkitystä suuremman juonen kannalta. Toki pitkitetyt ja visuaalisesti näyttävät taistelukohtaukset ovat osa lajityypin viehätystä, mutta Ragnarökissä ne syövät tilaa hahmoilta ja tarinalta. Neljän osankin jälkeen päähenkilöt tuntuvat persoonattomilta raakileilta. Heidän kohtaloistaan on vaikea kiinnostua, olivat ne sitten kuinka eeppisiä tahansa.

Paikoin Lee väläyttää kevyempää, humoristista otetta, jota jää kaipaamaan enemmänkin. Ragnarök ottaa itsensä fantasiasepitteille tyypilliseen tapaan turhan vakavasti.

Ragnarök on Punainen jättiläinen -pienkustantamon ensimmäinen julkaisuhanke. Sarja on varma avaus: kyseessä on maailmalla suosituksi osoittautunut konsepti, jonka pohjalta on tehty niin nettiroolipeli kuin animaatiosarjakin. Tätä kirjoitettaessa näyttää siltä, että ostavan yleisön halu saada käsiinsä käännettyä aasialaista sarjakuvaa on niin suuri, että myös perinteisten jakeluverkostojen ulkopuolella operoiva pienkustantamo pystyy kannattavaan julkaisutoimintaan. On kiinnostavaa nähdä, julkaiseeko Punainen jättiläinen – tai joku sen menestyksen innoittamana – vaihtoehtoisempaa mangaa tai manhwaa.

Otto Sinisalo

Mangavaikutteet näkyvät selkeinä Ragnarökissa, joka on korealaista sarjakuvaa, manhwaa.

Peter Bagge:
Buddy – haaveilija
Suomennos Mika Tiirinen ja Pauli Kallio
Tekstaus Roosa Voima, Mikko Huusko ja Jouko Ruokosenmäki
LIKE

Varmasti ani harva uskoi, että Hate-lehden toinen kokoelma-albumi, Buddy – haaveilija, koskaan ilmestyisi. Sitä on luvattu Liken kausiesitteissä siitä lähtien, kun Buddy Bradley – tarinoita vihasta ilmestyi yhdeksän vuotta sitten.

Odottaminen on nyt palkittu. Välissä on aikuistunut kokonainen sukupolvi aikuisia, jotka eivät välttämättä tiedä, mitä olivat X-sukupolvi ja grunge. Voi heitä. No, flanellipaidoista ei sen enempää, mutta Peter Baggen Hate-lehti saattaa jäädä pop-kulttuurin historiaan kokonaisen sukupolven äänitorvena. Kurt Cobainia, Mark Armia ja kumppaneita vanhempi Bagge (s. 1957) onnistui kiteyttämään itseään etsineiden 1990-luvun alun nuorten aikuisten elämän ällistyttävän osuvasti – ja hauskasti.

Vuosina 1991–92 piirretyt tarinat ovat parasta Baggea, elävästi piirrettyjä ja energisiä purskahduksia, jotka jatkavat hienosti underground-henkisen huumorisarjakuvan traditiota. Suomentamattomia tarinoita Baggen uran huippuvuosilta riittäisi, joten on harmi, että puolet Buddy – haaveilijasta sisältää täsmälleen samaa materiaalia kuin Suuren Kurpitsan albumi Buddy Bradley Managerina (1993). Leonard & The Love Gods -yhtyeen nousu ja uho on toki A-luokan Baggea, mutta nyt uutta suomennettua materiaalia on mukana vain 50 sivun verran. Mikä surku!

Albumissa ei mainita, ketkä ovat tekstanneet manageritarinoita tai aiemmin kääntämätöntä materiaalia. Kunnia annettakoon sille, kelle se kuuluu (kts. arvostelun alusta).

Ville Hänninen

Boheemia Buddya ahdistaa varakkaan Valerien kotona.

Manu Larcenet: Robin Hood, metsien ikämies (La legendé de Robin des Bois). Suomentanut Heikki Kaukoranta Tekstannut Mika Lietzen.

Manu Larcenet on ranskalaisen sarjakuvan nousevia tähtiä. Hänen tarinansa kertovat usein maaseudun ja kaupunkiasukin kohtaamisesta, ja ne ovat saavuttaneet sekä yleisön että kriitikoiden hyväksynnän. Combat ordinaire valittiin Angoulémen sarjakuvafestivaaleilla vuoden albumiksi 2004. Suomeksi Larcenet esittäytyy pahkasikahumoristisella versiolla Robin Hoodista.

Robin on pian palautettava taas maan pinnalle.

Rikkailta ryöstävän ja köyhille antavan metsäläisheeroksen tarina on versioitu satoja kertoja, onpa aiheesta tehty yksi Spede-elokuvakin. Hieman samankaltaisilla anakronistisilla linjoilla on myös Larcenet kuvatessaan Sherwoodin lumottua metsää, joka on säilynyt entisellään, vaikka maailma ympärillä on modernisoitunut.

Robin itse ei ole kestänyt aikaa, vaan väkäleukaisena ukkona kärsii "Alzheimerin herran" tuottamista oireista. Iloiset veikotkin ovat hajautuneet maailman turuille, esimerkiksi munkki Tuckista on tullut paavi. Vain Pikku John on säilynyt uskollisena kumppanina Robinille, ja auliisti kalauttaa tätä kalloon kun päähenkilöllä alkaa pätkiä.

Rikkaita ei juuri Sherwoodin metsään eksy, vain satunnaisia turisteja, jotka saavat rahojensa lisäksi luovuttaa myös ruhonsa Robinin ja Tuckin ateriaksi. Moista kannibalisointia ei hyväksy varsinkaan Nottinghamin seriffi, joka on ottanut modernin asennoitumisen Likaisen Harryn ja John Waynen hahmojen mukaan.

Larcenetin letkeä piirrostyyli toimii mukavasti Patrice Larcenetin värittämänä, mutta itseään toistavat vitsit eivät oikein jaksa kantaa seitsemästä tarinasta koostuvaa albumia loppuun asti. Parhaimmillaan meininki on kyllä ihanan kajahtanutta, kuten silloin kun "tervapöpöt" johdattavat Robinin takaisin kaihotun Marian-neidon luokse. Ynnä mitä tekeekään seriffi, kun vuosisatainen jahti on viimein saatu päätökseen?

Vesa Kataisto

Monstereita syntyy 1900-luvun alun Lontoossa.

Lewis Trondheim: Jussi Jäniksen ihmeelliset seikkailut: Professori Walterin hirviöt. Suomentanut Heikki Kaukoranta. Tekstaus Jenni Rope. WSOY 2005.

Lapinot-sarja lienee yksi vaikeimmin lähestyttäviä moderneja huumorisarjoja. Noin joka toisessa albumissa Jussi Jänis kavereineen törmäilee nykyajassa, muulloin taas menneessä, vapaasti ajassa ja paikassa teoksesta toiseen liukuen. Eipä niin, että Trondheim muutenkaan päästäisi lukijoitaan vähällä. Hyvänä esimerkkinä toimii Donjon –fantasiasarja, joka on haarautunut jo kymmeniksi albumeiksi. Sen ja muiden kehittelemiensä projektien kautta Trondheim työllistää ainakin puolta tusinaa kaveriaan, ja survoo itse ilmoille vähintäänkin yhden teoksen kuukaudessa. Useamman viikon mittaiseksi venyvä työtauko on hänelle kauhistus.

Tätä taustaa vasten Jussi Jäniksen seikkailut ovat kohtuullisen huolellista työtä. Sivusommittelujen miettimiseen Trondheim ei juuri hukkaa aikaa, ja juoni saa luvan heittää häränpyllyä mikäli uusi idea on edellistä huvittavampi tekijän mielestä. Professori Walterin hirviöt –albumin juoni lähtee melkein tarinan keskeltä liikkeelle, kelautuu alkuun, syöksyy eteenpäin, tekee äkkipysäyksen jne. Nyt ollaan joka tapauksessa viime vuosisadan alun Lontoossa, kummastelemassa Lapinot-sarjan perushahmojen, jäniksen, kissan ja koiran ylle käyviä hirviöitä. Trondheim pilkkaa tuolloin juuri syntynyttä sensaatiolehdistöä, Frankensteinin hirviön myyttiä ja pulp-kauhun äkkikäänteitä yleiseminkin, mutta jatkuva tekstipulina ei jaksa huvittaa ainakaan yhtä paljon kuin sarjan viimeksi suomennetussa albumissa, Epäonnen kivessä. Ympäriinsä sohiminen ei ole yhtä hauskaa kuin edes jonkinmoisen tarinajänteen varaan viritetty juonikuvio.

Vesa Kataisto

Tommi Musturi (toim.):
Glömp 7
BOING BEING

Kaikkien aikaisempien Glömpien ongelmana on ollut hajanaisuus. Kovin erilaiset ja eritasoiset tekijät ovat tehneet lukukokemuksesta puolivillaisen, vaikka monet yksittäisistä tarinoista ovat olleet laadukkaita.

Seitsemäs Glömp keskittyy tuoreisiin ulkomaisiin tekijöihin. Valittu linja on jäntevöittänyt kokonaisuutta, jossa ei ole juuri heikkoja lenkkejä. Tietysti 196-sivuisessa albumissa on tarinoita, joista ei itse pidä, mutta nekin istuvat useimmiten kokonaisuuteen.

Ainoastaan ruotsalaisten Åsa Grennvallin ja Anneli Furmarkin tarinat tuntuvat olevan hiukan eri maailmasta: perinteiset ja graafisesti kovin kömpelön näköiset kertomukset sopisivat paremmin johonkin toiseen antologiaan. Drawn & Quarterlylle Or Else -julkaisua tekevältä Kevin Huizengalta taas olisi löytänyt kiinnostavampiakin tarinoita.

Kohokohtina Tommi Musturin toimittamasta Glömpistä ponnahtavat esiin Nicholas Mahlerin vähäeleiset, mykkäelokuvien komiikasta ammentavat Herra Zorrot, Helsingin sarjakuvafestivaaleilla syyskuussa vierailleen Jeffrey Brownin ihmissuhdepiehtaroinnit ja Helge Reumannin hylätyn maan tuntua henkivä sanaton sarjakuva.

Maria Isenbecker & Jan Solheim: Vierailu. Natiseva naapurintäti kylässä.

Vähemmän tunnettujen piirtäjien joukosta poimisin israelilaisesta Dimona-antologiasta tutun Meirav Shaulin Yöseikkailun sekä amerikkalaiseen Kramer's Ergot -antologiaan ja lukuisiin omakustannelehtiin piirtäneen Tom Gauldin Kissan, karhun ja kummituksen. Harvoin tapaa noin aidosti unenomaisia kertomuksia. Samoissa yön maisemissa liikkuu myös englantilaisen Jessica Khanen ja portugalilaisen Pedro Noran tyylikäs sirkustarina Suuri spektaakkeli.

Glömp 7 on kotimaisen sarjakuvavuoden suurimpia kulttuuritekoja. Käännössarjakuvan tila on parantunut viime vuosina muun muassa Lewis Trondheimin albumien, Herra Jeanin elämän ja Marjane Satrapin Persepoliksen suomentamisen ansiosta. Tuoreet avantgarde-sarjakuvan tekijät jäävät kuitenkin täysin vaille huomiota Suomessa, mikäli pienkustantajat eivät käännä heidän parhaita tarinoitaan. Työnsarkaa riittäisi muillekin kuin Musturille.

Ville Hänninen

Aapo Rapi:
Pullapoika
NAPABOOKS

Aapo Rapi on herättänyt lupauksia Salchovja Kuningas toffee -omakustanteillaan sekä useisiin eri antologioihin tekemillään jutuilla. Rapin jutuissa notkea ja omintakeinen piirrosjälki yhdistyy ilmiselvään haluun kertoa tarinoita. Myös Voima-lehden Meti-sarja on osoittanut kykyä kertoa, tässä tapauksessa Rapin oman isoäidin eläviä muisteloita näkemästään ja kokemastaan.

Pitkä albumi on kuitenkin eri asia kuin lyhyt tarina, minkä vuoksi Pullapoikaan suhtautuu pienin varauksin. Siis ennen kuin on lukenut albumia. Kyseessä on näet yksi vuoden parhaimmista albumeista, joka ei tingi tippaakaan Rapin lyhyempien tarinoiden spontaaniudesta. Myös rönsyilevä, usealta eri suunnalta lainaileva kuvakieli säilyy yhtenäisenä, hallitun elastisena loppuun saakka.

Pullapoika on erikoislaatuinen, tunnelmaltaan melkoisen kaurismäkeläinen komedia, jossa nuori ylioppilaspoika tahtoo saarnata isänsä omistaman tehtaan työlaisille marxilaista sanomaa. Uunin lämmössä kohonneen pullapojan sanomisia ei kuitenkaan oteta tosissaan ennen kuin hän on käynyt maistamassa hiukan elämää.

Kvasihistorialliseen viime vuosisadan alun miljööseen sijoittuvassa tarinassa kierretään sirkusleirin mukana, painitaan karhun kanssa ja yritetään keskustella oman isän kanssa, joka ei edes tunnista poikaansa. Tarina onnistuu olemaan samanaikaisesti koskettava ja erikoislaatuinen. Rapi on kyennyt tekemään aikuisten sadun, johon tahtoo palata useita kertoja uudestaan.

Ville Hänninen

Pullapoika miehistyy tanssimalla karhun kanssa.

Kati Kovács:
Silmä ulos
ASEMA KUSTANNUS

Ranskan sarjakuvamarkkinat ovat niin isot, että suosittujen piirtäjien tuotannosta ilmestyy usein piirroskirjoja. Suomessa se on hyvin harvinaista. Sen vuoksi Kati Kovácsin luonnos- ja piirroskirja Silmä ulos on kiintoisa aluevaltaus, joka saa miettimään, keneltä muulta sellaisia voisi ilmestyä. Oman listani kärjessä olisivat ainakin Timo "Timppa" Mäkelä, Heikki Paakkanen, Pentti Otsamo ja J. Tilsa.

Osa Silmä ulos -kirjan luonnostelmista ovat tuttuja Josef Vimmatun tarinasta ja Miestennielijäksi sirkukseen -albumista. Myös kirjan kansihahmotelmat löytyvät. Kuvista voi seurata, miten yksittäinen idea on jalostunut työprosessin myötä. Joukossa on myös matkapiirroksia Islannista ja Angoulêmesta. Erityisen kiinnostavia ovat piirrokset, joissa tarkkaillaan italialaista elämänmenoa.

Silmä ulos kärsii huomattavasti siitä, että samaan aikaan ilmestyi Ville Rannan uusia uria aukova sarjakuvapäiväkirja Isi on nyt vähän väsynyt. Vertailu on epäreilu, koska toisessa on tuokiokuvia, piirroksia ja eri sarjakuvien aihioita ja toinen sisältää luonnosmaisen mutta kokonaisuutena jäntevän kehityskertomuksen. Silti monien Silmä ulos -kirjan pätkien katkonaisuus ja keskeneräisyys häiritsee. Koska ideaa ei ole jatkettu sen pidemmälle, se ei myöskään tunnu kovin kummoiselta. Luonnoksia on kiva katsella, mutta Kovácsin kuten useimpien muidenkin kohdalla ne ovat – vain luonnoksia.

Ville Hänninen

Jari Lehikoinen – Tomi Riionheimo:
Me Rieku ja Raiku
ILIAS/HANKIKANTO

Riehakkaat kukonpojat Rieku ja Raiku ovat seikkailleet vuosien mittaan muun muassa Ylioppilaslehdessä, Me-lehdessä, muutamassa sanomalehdessä sekä 13 lyhyessä animaatioelokuvassa. Me-lehti julkaisee parivaljakon seikkailuja jo seitsemättä vuotta, ja Me Rieku ja Raiku kokoaa yksien kansien väliin värillisiä sarjoja, joita moni ei varmasti ole nähnyt.

Rieku ja Raiku alkoi Kieun ja Kaiun parodiana. Menneiden vuosikymmenten sisäsiistit lastensarjakuvat eivät tietenkään tunteneet synnillisiä asioita kuten viinanjuontia ja naisten naurattamista. Lehikoinen, Lajunen ja Riionheimo keskittyivät pääasiassa niihin, ja sarjat säilyivät yllättävän pitkään hauskoina. Kyse ei ollut vain rankistelusta, vaan kuvien kaatelun seassa oli asiaa ja teemojakin. Ylioppilaslehden sarjat koottiin hauskaksi albumiksi Tiputarhan kuvakirja (1996).

Mikäli sarja ei ole entuudestaan tuttu, kannattaa etsiä käsiinsä Jalavan albumi. Sen yksisivuisissa on tuoreutta ja anarkistisuutta. Vuodet ovat muuttaneet Riekun ja Raikun kumman säyseäksi sarjaksi, joka ei ole enää esikuviensa parodia vaan välillä suorastaan irvikuva. Ennen niin oivaltava teksti tuntuu pahimmillaan yhtä lattealta kuin Mika Waltarin, Olavi Vikaisen ja Tauno Karilaan hirvittävimmät riimittelyt: "Ryvettyy meistä jokainen, ei auta keinot mitkään, vaan kun sut nään ja hymyilet, ei huolet paina pitkään."

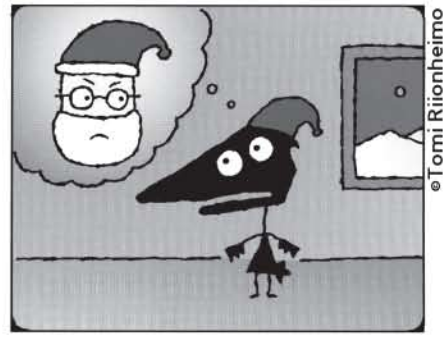

Näin miettii moni tonttu aattoillalla: "Voi olla, pukki silittelee teräsvillalla."

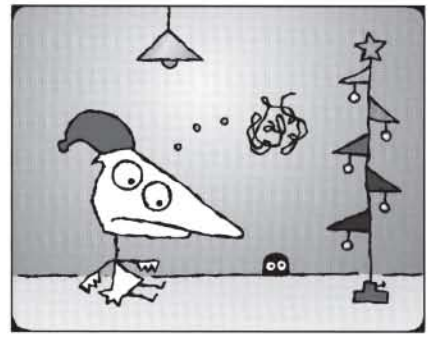

Näin alkaa omatunnon ääni esiin luikkia, kun pystyyn saadun kuusen tähti alkaa tuikkia.

Parasta albumissa on Riionheimon animaatiomaisen pelkistetty piirrosjälki. Riionheimon soisi tekevän enemmänkin sarjakuvia.

Ville Hänninen

Hannu Esko – Pilvi Kivijärvi:
Paluulento
HAPPY HORSE COMICS

Hannu Eskon kesä 2004 -päiväkirjasarjakuvansa jälkeen Esko tekee tyylillisen täyskäännöksen. Pilvi Kivijärven kanssa kirjoitettu ja piirretty Paluulento on reipas, ironiasta vapaa toimintafantasia.

Siinä joukko suomalaisia rauhanturvaajia tekee pakkolaskun laaksoon, jota kansoittavat oudot ali-ihmiset ja hirviöt. Alkaa epätoivoisen veriseksi yltyvä selviytymistaistelu, kun sotilaat yrittävät löytää tietä ulos.

Tämän kaltainen fantasia vaatisi näyttävää toteutusta, jotta kadonneen maailman ihmeet näyttäytyisivät lukijalla kiehtovina, "todellisina". Valitettavasti Eskon ja Kivijärjen käyttämä pelkistävä tyyli ei ole visuaalisesti kovin kiinnostava. Anglismia käyttääkseni, "ihmeen tuntu" jää uupumaan.

Tarinankerronnallisesti kaksikko onnistuu paremmin. Selittävää tekstiä käytetään miellyttävän vähän, ja kuvien annetaan kertoa tarinaa. Erityisesti muutamassa kohtauksessa tekijät onnistuvat yllättämään kaunistelemattomasti esitetyllä väkivallalla, joka lähentelee käsittelytavaltaan paikoin kauhua. Tämä on omiaan auttamaan lukijaa uskomaan siihen, että tarinan hahmoilla todella on tiukat paikat.

Hetkellisistä oivalluksista huolimatta Paluulennon tarinaa ei voi väittää erityisen persoonalliseksi, onhan kadonnut laakso ollut seikkailufiktiostandardi jo toissavuosisadasta asti. Tunnistettavasti suomalaisten hahmojen valitseminen päähenkilöksi tuo toki Paluulentoon oman lisänsä, mutta kokonaisuudessa ei ole riittävästi omaperäisiä ideoita pitämään sitä kiinnostavana. Päällimmäiseksi jää vaikutelma siitä, että tarinan on lukenut aiemminkin.

Tekijätkin tuntuvat olevan samaa mieltä. "Kaikki on kuin suoraan Spielbergin leffoista", kommentoi eräs hahmo tapahtumia. Lukijan huomion kiinnittäminen tarinan tuttuihin elementteihin – paikoin jopa kliseisiin – ei tee niistä tuoreempia. Sarjakuva-albumin alaotsikko "Laakso 1" antaa ymmärtää, että Eskolla ja Kivijärvellä on vielä ideoita fantasiamaailmaansa. Niitä olisi kyllä mahtunut enemmän tähän ensimmäiseenkin osaan.

Otto Sinisalo

Ville Ranta: Isi on vähän väsynyt. ASEMA

Rannan luonnoskirja käynnistyy rauhallisista lomatunnelmista Barcelonasta, jossa koko perhe, Ville, Aino ja Fiinutytär saavat aurinkoa ja välillä rentoutuakin. Tunnelma tihenee ja taivas pimenee pian koti-Ouluun saavuttua, kun Fiinulla puhkeaa diabetes. Ranta ei säästele itseään, vaan hän antaa tunteidensa valua paperille. Pelko, epätietoisuus ja itsesäälikin puskevat pintaan. Myö-täelämisen tunne on vahva, eikä im-pressionistinen piirros haittaa lainkaan tunnelmien välittymistä. Nyt on kyse todellisista, epätäydellisistä ihmisistä karujen muutosten edessä. Aina ei jaksa, mutta elämä jatkuu silti. Ensikuohunnan jälkeen tilanteet tasoittuvat jälleen. Myös Rannan taiteilijaluonne saa tilaa fantasioida ja huumorikin alkaa jälleen kukkia. "Tie täydelliseen mielenrauhaan olisi, että olisi valtavan suuri penis", on hervoton episodi.

Päiväkirjamaisuudessa on hyvät ja huonot puolensa. Tavallinen arki on sarjakuvantekijänkin kuvittamana vain arkea. Toki editoitua ja suodatettua. Silti, kuinka monta kertaa edes tekijä itse jaksaa piirroksin tuskailla kun ei ole aikaa piirtää, lapsenkin kanssa olisi oltava ja perusasioista huolehdittava? Onneksi Isi on vähän väsynyt ei todellakaan ole mitään Baby Bluesia. Tämä teos sopii hyvin lahjakirjaksi perheisiin joissa jälkikasvu ottaa ensi askeleitaan. Vuoden sympaattisimpia sarjakuvateoksia.

Vesa Kataisto

©Ville Ranta

Jenni Janatuinen - Petteri Tikkanen - Hans Nissen: Mikrokosmos. TAMMI

Mitä syntyikään, kun Bläck Peiderin alter ego ja Kalle Päätalo-tutkija yhdistivät voimansa? Asetelmiltaan hyvinkin Tikkasen omaa Kanervaa muistuttava sarja, paitsi että päähenkilönä on nyt punatukkainen tuittupää Hilja-Inkeri. Näsäviisauksien kohderyhmänä toimii opetuslapsi Pjotr sekä joukko Hilja-Inkerin perheenjäseniä.

Alkujaan Ylioppilaslehdessä ilmestyneet Mikrokosmos-jaksot ovat hyviä yksittäin luettuna, mutta kokonaisuus on turhan raskas. Jutut ovat kovin samankaltaisia. Varsinkin sitaatteja suoltava pikkuvanhus Hilja-Inkeri alkaa nopeasti tympiä. Mukavaa, että näsäviisaskin saa edes joskus näpeilleen. Sarja tuntuu välillä ylikirjoitetulta. Onneksi tekstiä ei ole kammettu ruutuihin liikaa, nyt sanat ja kuvat pelaavat näpäkästi yhteen. Toki kuuden ruudun perusmuottia olisi voinut rikkoa useamminkin. Piirrosjälki toimii mainiosti, kuvissa on syvyyttä ja sarjat ovat visuaalisesti kekseliäitä. Sivuhahmoissakin on elämää.

Tätä teosta varten jaksot on väritetty uuteen, yhtenäiseen asuun. Hans Nissenin luoma, punaruskeaan ja oranssiin sävyttyvä värimaailma on mukavan retrohenkistä. Yhdessä Tikkasen juohevasti kaartelevan viivan kanssa se tuo mieleen 1960- ja 1970-luvun alun mainokset.

Mikrokosmoksessa on tähtihetkensä, joihin tulee mielellään palattua. Parhaimmillaan jutut innostavat ajattelemaan, mikä on aika harvinaista perusviihdesarjan kohdalla. Siitä huolimatta Hilja-Inkeri jää hahmona näsäilynsä varjoon, fantasian rajoilla ja niiden tuolla puolen kiitävä Kanerva-tyttö on paljon ihqumpi.

Vesa Kataisto

©Petteri Tikkanen

Pikkuvanha, näsäviisas Hilja-Inkeri tietää sivistyssanatkin.

Christer Nuutinen:
Runopoika numero yksi
SUURI KURPITSA

Jii Roikonen:
Mustaa
LIKE

Christer Nuutisen ja Jii Roikosen, kahden 1990-luvun alussa ahkeroineen omakustannepiirtäjän tuotantoa on viimein koottu kokoelma-albumeiksi. Puupäähatun tänä keväänä saanut Roikonen (s. 1970) keksi varhaisten vaiheidensa jälkeen Jasson, pelkisti ilmaisuaan ja alkoi käyttää kirkkaita värejä entisen joakimpirismaisen musta-valkoekspressionismin sijaan. Albumeita on ilmestynyt toistakymmentä. Nuutinen (s. 1971) on tehnyt sarjakuvia vähemmän, diplomityön Kramppien ja nyrjähdysten jälkeen on nähty lähinnä Kolmas muusa (2000) ja Rumbassa ilmestyvä Doolbyland.

Molemmat tekijät ovat säilyttäneet nuoruuden "sarjakuva-aatteensa" mutta aika eri tavalla. Roikonen on keskittynyt Jassoon ja tutkinut, mitä siitä voisi saada visuaalisesti ja kielellisesti irti. Enin hurjuus tarinoista on kaikonnut, mutta vinkeys ja elämänelo ovat tallella.

Roikosen Mustaa sisältää tarinoita 1990-luvun alusta, ajalta ennen Jassoa. Kokoelmassa on tarinoita legendaarisista Muta-pohja- ja Riddle-omakustanteista mutta myös lyhyitä juttuja esimerkiksi Suuresta Kurpitsasta, Kulttuurivihkoista ja Alphasta.

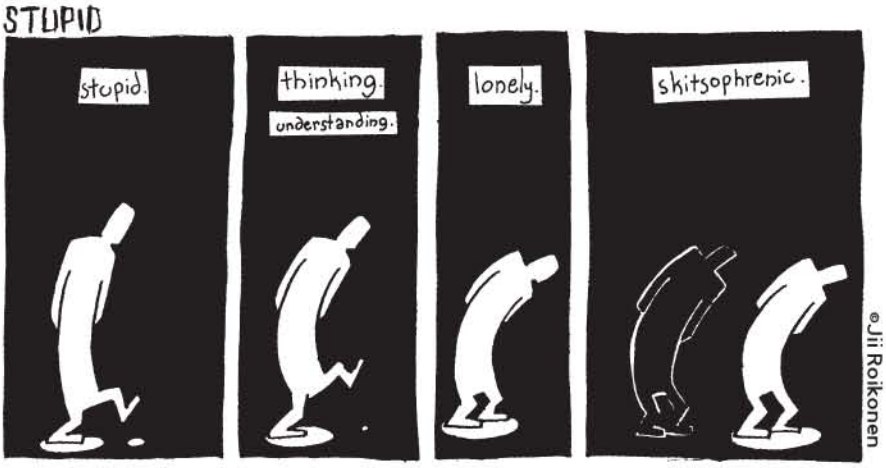

Jiin mustat sivut.

Yhtä tarinoista, Kuudetta porttia, ei ole julkaistu aiemmin. Roikonen on tehnyt vuonna 1991 aloittamansa jutun loppuun albumia varten. Kvasifilosofisen ja ylipitkän tajunnanvirtatöräyksen olisi ehkä voinut jättää piirtämättäkin.

Sen sijaan monet vanhoista tarinoista huvittavat edelleen. Musta huumori rehottaa villinä esimerkiksi tarinoissa Tikkunekku, Ulottuvuuksia ja Vierailijoita käy ovella (tapaukset nro 1–5). Jo Kemin sarjakuvakilpailuun piirretty Outoset (1992) osoitti Roikosen kyvyt tiivistää surrealisminsa ja rönsyilevä dialoginsa parin ruudun stripiksi.

Siinä missä Roikonen on nykyään paneutunut jassologiaan, Nuutinen on edelleen – positiivisessa mielessä – laiva vailla kapteenia, ajelehtii sinne, minne tuuli kulloinkin vie. Hän ei hyödynnä pysyviä hahmoja eikä edes kovin samantyyppisiä maailmoja: yhdistävänä tekijänä tarinoissa on lähinnä Nuutisen ihastuttavan orgaaninen viiva. Hänen piirroksensa todella elävät.

Nuutisen kokoelma Runopoika numero yksi riemastuttaa paikoitellen. Se olisi kuitenkin vaatinut julmaa tiivistämistä. Jos varhaisista tarinoista olisi koottu viisikymmensivuinen albumi, taputtaisin käsiäni huomattavasti innokkaammin. Liian monet 1980-luvun lopun ja 1990-luvun alun tarinat ovat keskeneräisiä sarjakuvarunoja, joita ei ole työstetty loppuun asti. Kauniitkin ajatukset jäävät roikkumaan ilmaan. Turhan usein tuntuu kuin kuuntelisi hyvän rockbändin demoa: selvästi näkee, että jotain lupaavaa on oraalla, mutta ei sen enempää.

Parhaimmillaan Nuutisen tarinat ovat kuitenkin kuin vilpittömin pop-musiikki, tulvillaan häpeämätöntä naiiviutta ja runollisuutta. Nuutinen muistuttaa sikäli varhaista Kivi Larmolaa tai Jenni Ropea, että hänellä on taito kiteyttää voimakkaita tunnetiloja pariin ruutuun. Nuutinen ei useinkaan kerro tarinaa vaan kuvaa tunnelmia ja hakee ajatuksia.

Nuutinen on runopoika, mutta hänellä on myös huumorintaju. Nuutisen eläin- ja ihmishahmot on muovattu hyväntahtoisuudesta ja arkifilosofoinnista mutta myös sarkasmista ja itseironiasta. Albumin herkkupala on tänä vuonna piirretty nimitarina, jossa kolmekymppinen Christer kertoo rap-riimeillä runopojan elämästä. Lisää uusia tarinoita, Christer!

Ville Hänninen

Christer ja Hammond, tunteiden tulkit.

Paula Hihnala (toim.):
Sarjis 2005 – Masennuslääke
EGMONT

Masennuslääke-albumissa julkaistaan Sarjakuvantekijät ry:n ja Egmont kustannuksen järjestämän Sarjis 2005 -kilpailun töitä. Kilpailussa on etsitty uutta, kouluikäisille lapsille suunnattua sarjakuvaa. Vaikka kilpailu on ollut avoin ammattilaisillekin ja palkintosummat ovat kohtuullisia, julkaistut tekijät ovat pääasiassa nuoria tai muuten melko tuntemattomia. Albumi on hyvä näyteikkuna uusille, vasta läpimurtoaan odotteleville tekijöille.

Siili ja Outi kohtaavat satumetsässä.

Tekijöistä eniten tilaa saa lupaava Samuli Siirala, jolta julkaistaan kaksi aiheeltaan fantasiaa sivuavaa sarjakuvaa. Siiralan sarjakuvanovellit ovat sisällöltään köykäisiä, mutta miellyttävän helppolukuisia tarinoita.

Palkintokokoelmalle tyypillisesti albumista puuttuu linja. Mukana on niin satuja, lyhyitä huumoripätkiä kuin tuokiokuviakin. Kokonaisuus on hajanainen. Vaikka tämä johtuu kilpailualbumin luonteesta, tuntuu silti oudolta lukea peräkkäin tarinoita, joilla ei ole teeman tai piirrostyylin suhteen tekemistä keskenään.

Eräänlainen yhdistävä teema kuitenkin valitettavasti on: Masennuslääkettä vaivaa tietty hampaattomuus. Sarjakuvat ovat kevyen viihdyttäviä, paikoin sievisteleviäkin. Nuorille suunnattu sarjakuva voisi olla paljon räväkämpääkin, raadollisempaa jopa. Missä on viha, missä rakkaus, missä liha? Tämä vaikuttaa olevan muutenkin nuorille suunnattujen tarinoiden ongelma: nuori hakeutuu mieluummin suoraan aikuisille suunnatun taiteen ja viihteen ääreen. Ei lapsille tarvitsisi lässyttää, saati sitten nuorille.

Aidosti anarkistisia sarjakuvia kokoelmassa on kaksi. Toinen on Markku Sipin nimisarjakuva, jonka lasten näkökulmasta kuvatun masentuneen isän karikatyyri on hersyvä. Lotta Kaupin Noloja rakkaustarinoita taas näyttää lapset riemastuttavan aitoina ja pidäkkeettöminä.

Sarjakuva välineenä mahdollistaisi lapsia ja nuoria kiinnostavien teemojen käsittelyn. Miksi siis albumillinen nuortensarjakuvia on pääasiassa viihdettä? Sarjakuva voisi myös suututtaa, ärsyttää ja masentaa. Sen ei tarvitse olla diapamia.

Otto Sinisalo

Pauli Kallio – Ville Pirinen:
Ornette Birks Makkonen – Liian paha groove
SUURI KURPITSA

Intohimo musiikkiin ja sarjakuvaan voi johtaa kiintoisiin tuloksiin. Pauli Kallion ja Ville Pirisen Ornette Birks Makkonen tuntui aluksi kertakäyttöiseltä sarjalta. Se oli hauska, mutta Ornettelle oli vaikeata povata muutamaa vuotta pidempää elämää.

Toistakymmentä vuotta myöhemmin on käynyt ilmi, että Pauli Kallion luomus oli riittävän monipuolinen selvitäkseen hengissä. Ornette ei ole jäänyt nuhjaamaan pikkukaupungin levydivareissa ja -lautasilla, vaan tekijät ovat halutessaan voineet kuljettaa neuvokkaan hahmonsa vaikka keskustelemaan Elviksen kanssa. Neuvokas Ornette saattaa yhdessä jaksossa periä velkoja soittamalla rienaavan ja epävireisen polkkaversion Enter Sandmanista, toisessa keskustella politiikasta umpihumalaisen George W. Bushin kanssa.

Liian pahaan grooveen on koottu Soundissa vuosina 2002–2005 ilmestyneitä Ornette Birks Makkonen -tarinoita. Mukana on myös jokunen tarina Tampere Jazz Happeningin vuotuisesta julkaisusta. Albumi on ensimmäinen Ornette-kokoelma väreissä.

Liian paha groove on myös selvästi upein Ornette-albumi. En ole näköjään kiinnittänyt Soundissa tarpeeksi huomiota Ville Pirisen elävään ja vivahteikkaaseen värimaailmaan. Albumissa sitä ei voi olla huomaamatta. Kun sarja oli mustavalkoinen, Pirisen viivan ekspressionistisuus korostui. Värit pehmentävät kokonaisuutta, mutta eipä nytkään aivan arkirealismissa liikuta: etenkin nelisivuinen Liian paha groove -tarina on hallusinatorista, suorastaan ilmestyskirjallista luettavaa. Juttu on muuten poikkeuksellisesti Pirisen itsensä kirjoittama.

Ville Hänninen

Joitakin asioita on hyvä pitää salattuina.